

Vida Mokrin Pauer

Narcisa v vodi

Lumi, Ljubljana 1992

Pesniška zbirka Vide Mokrin Pauer z zanimivim naslovom *Narcisa v vodi* je izšla pri novi založbi Lumi konec leta 1992. Gre za pesnično četrto pesniško zbirko (obnovimo naslove, tudi zavoljo vabljive moči, ki je že v njih samih: *Mik*, 1989, *Jezik v ušesu*, 1991, *Pasti v slasti*, 1992) in pomeni logično nadaljevanje njenega dosedanjega pesnjenja, pri tem se sprememba ne kaže toliko v idejno-motivno plasti, ampak bolj v oblikovni, ki jo kot agens movens tudi sama poudarja na zavihku knjige.

Gre za zožitev, zamejitev doslej v verzne dolžine in kitične množine razraščene strukture pesmi v krajšo obliko (v več kot polovici pesmi le dvokitično z dvakrat po petimi verzi, kombinirano dolgimi in kratkimi, celo enobesednimi). Po avtoričinih besedah je to posledica novega tehničnega medija, računalnika, na katerem pesmi nastajajo. Ob tej samoželjni amputaciji pesniškega prostora stopa v ospredje lirski izpoved, manj pa je prostora za fantazijski ornament, v katerega je doslej odevala svojo čustveno občutljivo in miselno prenikavo pesništvo. A bralski občutek izredne živosti čustev in misli, ki so nam ga ponujale prejšnje zbirke, je spet tu. Avtoričina samosvojost je dobila novo potrditev.

Čeprav bi jo po vnaprejšnjem pristajanju na (sicer resda precej svobodno razumljeno) stalno zunanjo obliko lahko primerjali z Alešem Debeljakom ali Juretom Potokarjem, če ostanemo pri njeni generaciji, in se ob tem spomnili na post-modernistična načela, jo od obeh avtorjev razlikuje večja dinamičnost pri notranji sestavi besedil in – predvsem – povsem drugačno idejno zaledje, ki resda tudi vključuje elegičnost, a ne kot visoko usodnostno načelo življenja, ampak samo kot njegov del, do katerega ohranja prav tako sproščeno distančen odnos kot do vseh drugih. V tej sproščenosti laho naredi "osvobojeno samoironičen same sebe preskok", tako ji uspe bralcu predočiti izredno raznolikost človekovega jaza, ki kljub z naslovom zbirke asociiranim egoizmom še zdaleč ni le zaprta, v stalno enoličnost potopljena vsebina. Je to zato, ker lirski subjekt ni Narcis, ampak ženska cvetlična Narcisa, ki se zaveda, da površina, v kateri se ogleduje, ne bo vedno gladka? In celo več, njen odnos do sveta, tudi če bi tako hotela, ni in ne more biti le ogledovanje, saj jo že kdo

potisne v vodo in njena vzvišena distančnost postane smešna "mokra miška", kot pravi v zadnji pesmi. Naj zato prekolne svet ali naj se raje tudi sama samoironično nasmehne? Vida Mokrin Pauer se odloča za zadnje. Kot že v prejšnjih knjigah sprejema nepopolnost (a s tem tudi včasih prijetno raznoličnost) sveta in sebe, tudi kot osnovo ljubezenskega odnosa do moškega in otroka, ki je ob osebnoizpovedni tematiki, temi poezije kot smrti, glavna vsebinska os zbirke. V refleksiji lastnega položaja upošteva vse plasti človeka, od eshatoloških, psihičnih, družbenih (omenja vojno, denar) do, recimo tako, bioloških (bolezen, utrujenost, živčnost). Lahko bi rekli, da povezuje banalno (a realno in pomembno) ter vzvišeno in se ob tem, kot že ob formi, spomnili postmodernističnih načel, tako primernih času, ko ne gane niti patetika niti verizem. Sicer pa je dvojnost zajeta v avtoričin najpogostejši pesniški postopek, ko konkretno situacijo metaforično dvigne na izpovedno raven (na primer: "Pijem sok in čakam na očiščenje in pomlajenje izpite biti ..." str. 31). Tako se v pesmi znajdetta čutna nazornost in duhovna vsebina. Prav to pa je značilnost ljubezni, o kateri piše. "ljubav ... me spenja s telesi in sonci." (str. 43) Ta dvojnost je tudi v odnosu do hčerke, čudovito izraženem v pesmi *Pokličem si jo ven iz pestiča*. A ne le tu: celo iz štirih pesmi, posvečenih mrtvi prijateljici in pesnici Gordani Kunaver, beremo o ljubezni (od tod tudi zgornji citat), ki jo smrt zaostri in žive kar sili v medsebojni telesni in duhovni splet.

Pristanek na odprtost, spremenljivost vpliva tudi na izbor pesniškega jezika. Tudi ta je odprt tako za knjižno, sodobno in arhaično besedišče kot za različne ekspresivne besede, pogosto iz otroškega govora, pomanjševalnice, glagole za drobno dogajanje (tako dosega netrpko, mehko ironijo), pa tudi pogovorne besede, novotvorbe. Njen izraz sega od (včasih kar preveč) zbitega samostalniškega izražanja do opisno-pripovednih, poudarjeno glagolskih in pridevniških delov besedil. Sredi teh prepletov nastajajo metafore, besedne igre, zvočne figure, krasni novi svet poezije. A realni svet sili avtorico tudi v zapisovanje paradoksov, kajti njen odnos do sveta kljub (ali tudi zaradi) ljubkim samorazgalitvam ni naiven, ampak kaže željo ob vseh pojavih zabeležiti njihovo kompleksnost. In pri tem tudi lastno voljo, željo, stanje (narcisoidnost?).

Nelahka naloga, ampak zelo dobro izpeljana. Vida Mokrin Pauer v eni od poetoloških pesmi ugotavlja, da je pesništvo premišljeno opravilo, kot je to lahko tudi erotika, a ve, da je oboje smiselno šele, ko je tudi nekaj več, zato pravi: "... me načrtni racii smešijo." Prav veliko ne, saj jezik njo in bralce nosi daleč prek samo racionalnih tvorb.

Vita Žerjal Pavlin